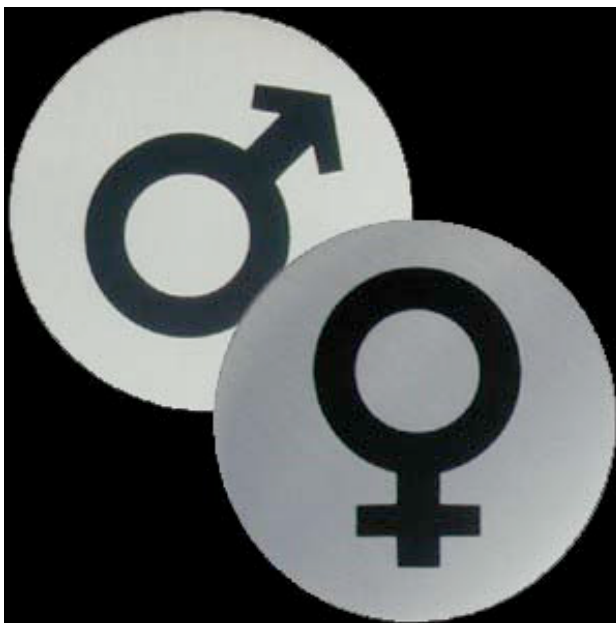

Trafikklærere og kjønnsforskjeller?

Emma Solvang Båtnes

Kandidatoppgave

**2-årig grunnutdanning
For trafikklærere**

2012

**Trafikklærerutdanningen,
Stjørdal**

Sammendrag

I kandidatoppgaven ”*Trafikklærere og kjønnsforskjeller?*” har jeg fokusert på kjønnsforskjeller i trafikklæreryrket. Dette er et tema som det er svært lite forskning om fra før, og jeg følte at gjennom å undersøke dette kunne jeg bidra til større forståelse rundt kjønn og kjønnsforskjeller hos mennesker, med spesielt fokus på trafikklæreren. Gjennom kvalitative intervju med seks elever ved HINT har jeg forsøkt å finne svar på om elevene opplever kjønnsforskjeller blant lærerne på HINT, og hvilke egenskaper en lærer bør ha. I tillegg har jeg spurt dem om hvordan kommunikasjonen i bilen har vært, og hvordan fordelingen mellom teori og praksis har vært under timene. Elevene jeg snakket med uttrykte at de ikke følte at kjønn hadde noe å si for hvordan læreren jobbet, og at det var andre egenskaper som spilte inn for hvordan timene var. Personligheten var viktigere enn kjønn på læreren, og egenskaper som å være rolig, tydelig, god til å forklare, sterk faglig og ha humor og et godt tillitsforhold veide tyngst for de elevene jeg har intervjuet.

Oppgaven består av en teoridel med nødvendig bakgrunnsstoff om temaene jeg har fokusert på. Jeg har beskrevet det kvalitative intervjuet og hva som karakteriserer dette. Å jobbe kvalitativt er en spennende prosess der man ønsker å forstå og tolke situasjoner, hendelser eller fenomener, og der deltakernes ”stemme” eller oppfatninger og meninger er sentrale. I teoridelen har jeg også beskrevet hvilke forskjeller det er på kjønnene, og hva som kan karakterisere kvinner og menn. Dette er et tema som krever at man ser helheten framfor delene, og kompleksiteten i temaet er stor. Til slutt i teoridelen har jeg presentert viktigheten av motivasjon og mestringsfølelse, og hva dette har å si for elevene vi møter i yrket og for selvbildet til oss mennesker generelt. I metoddelen begrunner jeg mine valg og beskriver arbeidsprosessen med oppgaven.

Resultat og drøfting er presentert i samme kapittel, der jeg har med utdrag fra intervjuene med elevene og drøfter de forskjellige temaene fortløpende. Mine funn drøftes i lys av teori og egne meninger og erfaringer. Jeg forsøker i denne delen av oppgaven å problematisere og se temaet fra forskjellige vinklinger, både i forhold til det elevene har formidlet under intervjuene, men også med et kritisk blikk på mitt eget arbeid

Summary

In the candidate thesis "*Driving instructors and gender differences?*" I have tried to figure out if there are differences between the genders when it comes to driving instructors. This is a subject where very little research have been done before, and I felt that by researching this I could perhaps raise awareness around gender and their differences, with a special focus on driving instructors. Through qualitative interviews with six students at HiNT I've tried to figure out if the students feel there's a difference between the genders amongst the student instructors at HiNT, and which characteristics a instructor should have. In addition I've asked them how the communication in the cars have been, and how the lessons have been split up between theory and practice. The students I've talked with expressed that they didn't feel that gender had any impact on how the teacher taught, and that there were other characteristics that played a part in how the lessons developed. Personality was more important than the gender, and qualities like being calm, clear, good at explaining, academically strong, a sense of humor, and a good bond of trust was more important to the students I've interviewed.

The thesis consists of a theoretical part where I present necessary background material about the subjects I have focused on. I've described the qualitative interview and what characterizes this. Working in a qualitative process is an exciting process where one seeks to understand and interpret situations, happenings or phenomenon's, and where the participants "voice", views and meanings are central. Within the theoretical part I've also described what differences there are between the genders, and what can characterize women and men. This is a subject that demands that one sees the whole instead of the parts, and the complexity in the subject is great. At the end of the theoretical part I've presented the importance of motivation and a sense of achievement, and what this has to say for the students we'll meet in this profession, and for the self-image of people in general. In the method part I justify my choices and describe how I've worked my way through this thesis.

Results and discussion is presented in the same chapter, where I put in excerpts from the interviews with the students and discuss the different subjects continuously. My findings are discussed with basis in theory and my own opinions and experiences. I've tried in this part of the thesis to see the subject from different angles, both originating from what the students have expressed during interviews and with a critical view of my own study.

Forord

Denne kandidatoppgaven er skrevet av Emma Solvang Båtnes. Jeg er student ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, avdeling for trafikklærerutdanning, og avslutter denne våren min utdanning.

Denne oppgaven er et produkt av mine tanker og interesse for temaet, og nysgjerrighet på hvordan vi mennesker samhandler med hverandre. Temaet kjønnsforskjeller hos trafikklærere er lite forsket på tidligere, og jeg bestemte meg tidlig for at dette var noe jeg ønsket å se nærmere på. Det kvalitative intervjuet ble min arbeidsmåte, fordi jeg ønsker å få elevens syn på lærerne og deres måte å være på og måten de har møtt elevene sine. Jeg har brukt lærere og elever fra HINT, mest fordi de var lettest tilgjengelig som informanter og fordi disse lærerne er kommet like langt i et utdanningsforløp og det vil sann sett ikke være noen forskjell i erfaring og faglig ”tyngde”.

Jeg har erfart at å ha intervju tar mye tid, og prosessen med å utforme intervjuguiden og gjennomføre intervjuene har lært meg mye om å gjennomføre et slikt prosjekt. Elevene som har hjulpet meg har vært fantastisk hjelpsomme, og jeg skylder dem en stor takk for hjelpen, og for at de valgte å bruke av sin tid for å hjelpe meg med oppgaven. Resultatene gjenspeiler informantens tanker og meninger, og kan ikke ses som representativt for hele gruppen av elever på HINT. Alle feil som kan avdekkes i oppgaven må ses på som mine egne.

Emma Solvang Båtnes

Stjørdal, mars 2012.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	6
1.1 Problemstillingen og temaet.....	6
2.0 Metode.....	7
2.1 Litteratursøk	7
2.2 Arbeidet med oppgaven	9
3.2.1 Metodekritikk	11
3.0 Teori om emnet	12
3.1 Kvalitativ metode	12
3.2 Kvalitet i arbeidet	13
3.3 Hva er forskjellen på menn og kvinner?	13
3.4 Motivasjon og mestring.....	15
4.0 Resultater og drøfting.....	16
4.1 Egenskaper og kommunikasjon	16
4.2 Fordeling teori og praksis.....	24
4.3 Har kjønn noe å si?	26
5.0 Avslutning	30

Antall vedlegg: 2

1.0 Innledning

I denne oppgaven skal jeg ved hjelp av intervju med elever på HINT forsøke å belyse noen spørsmål i forbindelse med eventuelle kjønnsforskjeller hos trafikklærerstudenter på HINT, med spesielt fokus på hvordan elevene blir tatt i mot, hvordan miljøet i bilen er under timene og hvordan fordelingen praksis/teori er. Dette vil bli utdypet mer i resultat- og drøftingsdelen. I metodedelen vil jeg gå nærmere inn på hvordan jeg jobbet meg fram til tema og til denne problemstillingen og mine valg og prioriteringer underveis i arbeidet med oppgaven. Resultater og drøftinger vil komme i et eget kapittel, som også vil bestå av utdrag fra intervjuene jeg har hatt.

1.1 Problemstillingen og temaet

Oppgavens tema ble bestemt gjennom en prosess der jeg fattet interesse for hvordan jenter og gutter jobber, og om det finnes forskjeller av både positiv og negativ art. Jeg hadde en brainstorming tidlig i arbeidet der jeg skrev ned alle tanker jeg hadde rundt temaet, hva ønsket jeg å finne ut, og hvordan? Jeg ble tidlig bevisst at jeg måtte gjøre en del valg, og da kom spørsmålet om hvem jeg skulle snakke med opp, hvem skulle være informanter? Ville jeg undersøke temaet fra lærerens ståsted, eller elevens? Jeg fant ut at jeg ønsket å undersøke dette temaet fra elevenes side, og ha intervju med dem for å finne ut hva de mente om eventuelle kjønnsforskjeller. Problemstillingen for oppgaven fant jeg gjennom en prosess der jeg prøvde ut forskjellige vinklinger, og jeg begynte med å utforme den slik:

Hvilke kjønnsforskjeller opplever FA på kvinnelige og mannlige trafikklærere i kjøreopplæringen på HINT?

Etter en mailutveksling med veileder fant vi ut at det var bedre å skrive den om litt, for i det første forslaget har jeg allerede definert at elevene opplever kjønnsforskjeller, og det vet jeg jo ikke før jeg har gjort undersøkelsen. Jeg landet derfor til slutt på:

Opplever FA kjønnsforskjeller på kvinnelige og mannlige trafikklærere i kjøreopplæringen på HINT?

Jeg ble også klar over at jeg ikke kunne forvente å få undersøkt alt jeg var interessert i å vite, så jeg måtte velge ut en del fokusområder jeg ville se nærmere på. Denne problemstillingen er veldig vid og presiserer ikke hva det er jeg ønsker å måle og hva jeg ønsker å finne ut i forhold til dette med kjønnsforskjeller. Ville jeg se på holdninger, gode relasjoner, kommunikasjon, formidlingsmåte, metode i arbeid i bil, sikkerhet? Her valgte jeg ut ting som er viktig for meg i arbeidet med elever, tema som jeg føler er spesielt viktig for om eleven er

fornøyd med læreren sin og det arbeidet som blir gjort. Jeg er veldig interessert i dette med å skape en god stemning og trygghet for eleven sin. Hvordan kommuniserer man, er man forståelsesfull, eller kanskje litt for brå og streng? Tar man seg tid til eleven og eventuelle spørsmål? Jeg føler selv at dette har veldig mye å si for hvordan læringsmiljøet blir i bilen, og jeg kunne tenkt meg og undersøkt dette nærmere. I tillegg vil jeg se på hvordan mannlige og kvinnelige lærere legger opp timen, i forhold til fordelingen av snakking og praktisk gjennomføring.

2.0 Metode

I metoddelen presenterer jeg mine valg og hva jeg har gjort i arbeidet med oppgaven. Det å arbeide alene vært et bevisst valg fra min side. Jeg føler at ved å jobbe alene får jeg gjøre ting når det passer meg, og jeg kan prioritere oppgaven på min måte og i mitt tempo. Jeg har tidligere skrevet mange oppgaver sammen med flere og føler man bruker svært mye av tiden på å diskutere hvordan ting skal være og hvordan man skal formulere oppgaven, valg av tema og så videre. Det kan imidlertid ses på som en svakhet at det har vært kun jeg som har jobbet med stoffet, og slik hatt kun min synsvinkel på temaet. Dette har jeg utdypet mer under metodekritikk og i drøftingen.

2.1 Litteratursøk

I dette kapitlet ønsket jeg å se på hva som er gjort tidligere av forskning på temaet jeg har valgt for oppgaven. Etter en del litteratursøk og undersøkelser har jeg funnet ut at det er gjort lite forskning på oppgavens tema tidligere. Jeg har søkt i Bibsys-basene og på internett etter informasjon og eventuelle studier av emnet, men føler at det er lite med relevans for akkurat min oppgave. Dette er et lite felt som ikke er undersøkt tidligere, og med en kvalitativ studie kan jeg få frem om og eventuelt hvilke kjønnsforskjeller som fins blant lærerne på HINT. Det viktige i denne forskningen blir å få frem subjektive opplevelser fra elevene som disse lærerne har hatt i løpet av perioden. Jeg har ikke klart å finne noen kandidatoppgaver som er skrevet om dette temaet tidligere.

Av litteratursøk i forhold til kjønn og trafikklærere har jeg gjort følgende:

Bibsys Hint-basen: 06.11.11.

Søkte på ”kjønnsforskjeller” og fikk 214 treff.

Søk på ”kjønnsforskjeller og trafikk” og fikk 1 treff som var urelevant for oppgaven.

Søk på ”kjønnsforskjeller og trafikklærere”, null treff.

Søk på ”trafikklærere og kjønn”, null treff.

Søk på ”kjønnsforskjeller og lærere”. 3 treff, alle urelevante for oppgaven.

(Internettkilde 1).

Bibsys Alle bibliotek: 06.11.11.

Søkte på ”kjønnsforskjeller” og fikk 1253 treff.

Søk på ”kjønnsforskjeller og trafikklærere”, null treff.

Søk på ”trafikklærere og kjønn”, null treff.

Søk på ”trafikklærere” og fikk 1 treff, ingen relevant for oppgaven.

(Internettkilde 2).

Bibsys Brage: 04.02.12

Søk i HiNT Brage på tidligere kandidatoppgaver.

Her ligger alle kandidatoppgavene fra trafikklærerstudentene på HINT, og jeg har lest igjennom overskriftene på alle oppgavene, og ved behov sammendragene på de oppgaver jeg fant interessante i forhold til min oppgave. Oppgavene jeg har sett på er kun de beste fra 2011 og 2010. Ingen av disse var relevant i forhold til min oppgave.

(Internettkilde 3)

Søk på www.google.no 23.02.12:

Søkte ”kjønnsforskjeller trafikklærere?” fikk 6330 treff.

Søkte ”opplever elever kjønnsforskjeller på trafikklærere?” fikk 1200 treff.

Søkte ”opplevde kjønnsforskjeller blant trafikklærere?” og fikk 1370 treff.

(Internettkilde 4, 5 og 6)

Ingen av disse litteratursøkene har vist til noe stoff som jeg mener jeg kan bruke i min oppgave som kilder. Jeg søkte derfor på en litt annen måte og på et litt annet grunnlag for å få bakgrunnsstoff om kjønn. Jeg søkte på Bibsys HISTbasen på ”kjønnsforskning” og fikk 39 treff. Treff 27 var en bok jeg fattet interesse for, den het ”*Hjernen, den store forskjellen på mann og kvinne*”. Denne lastet jeg ned på Nasjonalbiblioteket Digital direkte (Internettkilde 9). Denne boka er fra 1992, og er derfor litt gammel, men jeg valgte å ta den med fordi den treffer mitt tema på en veldig god måte. Treff nummer 11 på samme søk virket også aktuell ut fra tittel, den het ”*Kjønnsforskning: en grunnbok*” (Lorentzen og Møleisen, 2006). Denne måtte lånes på biblioteket i Trondheim.

Søk på www.google.no i forhold til mestring og motivasjon 24.02.12:

Søkte ”spiral motivasjon og mestring” og fikk 3150 treff (Internettkilde 7).

Søkte på ”mestringsfølelse og motivasjon” og fikk 40200 treff. (Internettkilde 8).

Siden disse søkene viste å gi så mange treff valgte jeg å gå til Bibsys basen og søke etter informasjon.

Søk i Bibsys HINTbasen:

Søkte på ”mestring og motivasjon” og fikk 68 treff. Av disse valgte jeg å bruke treff nummer 13, ei bok av Arild Raaheim (2011) som var å finne i biblioteket på skolen, som omhandlet motivasjon og mestring i læring og undervisning.

I tillegg har jeg gjennom tidligere kunnskap fra skriving av oppgaver om kvalitativ metode søkt etter to bøker jeg ønsket å bruke. Jeg brukte Bibsys HINTbasen og søkte i fritekst etter Thagaard, og fant boka ”*Systematikk og innlevelse*” 2009, som jeg ønsket å bruke. I tillegg søkte jeg i samme base etter Tjora, boka heter ”*Kvalitative forskningsmetoder i praksis*” fra 2011. Kilden Grønmo (2004) fant jeg i boka til Thagaard (2009).

2.2 Arbeidet med oppgaven

Når jeg hadde valgt et tema og fått avgrenset dette med problemstilling og fokusområder kom spørsmålene omkring valg av arbeidsmåter. Jeg ønsket å få elevenes syn og opplevelser, og det falt derfor naturlig og bruke en kvalitativ studie foran en kvantitativ. Jeg har ikke generalisering som mål, jeg ønsket i større grad å forstå og tolke situasjoner, hendelser eller fenomener, der deltakernes ”stemme” eller oppfatning/mening er sentralt. På bakgrunn av dette falt valget på et intervju med elevene. Jeg måtte jobbe med hvilken type intervju jeg ønsket å bruke, da så jeg på om jeg ville benytte strukturert eller ustrukturert intervju og hva som var fordelene og bakdelene med de forskjellige arbeidsmetodene både i forhold til tidsbruk, forberedelse og selve utførelsen.

I arbeidet med å strukturere oppgaven og fremdriften satte jeg opp en projektskisse og en milepælsplan. I denne skissen sammenfattet jeg hvordan jeg hadde sett for meg tema, arbeidsmetoder, tidsbruk og hvilket produkt jeg kom til å ende opp med. Milepælsplanen viste hvordan jeg så for meg tidsbruken og når jeg måtte være ferdig med de forskjellige arbeidsoppgavene.

Når jeg hadde valgt arbeidsmåte måtte jeg utarbeide en intervjuguide ut fra de fokusområdene jeg hadde valgt. Dette arbeidet viste seg å være utfordrende og tidkrevende, da jeg følte at utformingen av spørsmålene hadde mye og si for hva jeg fant ut, og jeg var redd at måten jeg stilte spørsmålene ville lede informantene i for stor grad slik at jeg ”la” svarene i munnen på dem. Dette ønsket jeg ikke, og jeg jobbet derfor mye med intervjuguiden og snakket med veilederen min om utformingen av denne for at jeg skulle få de åpne og ærlige svarene fra elevene som jeg jo ønsket. Jeg ønsket ikke å la eleven vite hva jeg egentlig undersøkte, men

måtte prøve å finne spørsmål som åpnet for hvor fornøyd eleven er med forholdet til læreren, trygghet, tillit og hvordan man kommuniserer. Intervjuguiden jeg brukte på alle intervjuene ligger som Vedlegg 1 i oppgaven.

Utvalget av informanter ble gjort helt tilfeldig der jeg sendte ut forespørsler til studentene på HINT om de kunne snakke med elevene sine om de ønsket å være med i undersøkelsen.

Grunnen til at jeg valgte å bruke studenter fra HINT var at jeg følte at disse lærerne hadde et forholdsvis likt faglig og erfaringsmessig grunnlag, og elevene deres har kjørt cirka like mye og over like lang tid. Når både lærere og elever har fulgt det samme opplæringsløpet vil sammenligningsgrunnlaget bli så likt som mulig. Jeg fikk svar på forespørselen min fra en god del av lærerne, og på bakgrunn av dette fikk jeg gjort avtaler med 6 elever. Jeg hadde flere til disposisjon, men siden alle disse var jenter og jeg ønsket flere gutter ble det bare 6 stykker, mest på grunn av tidsperspektivet og det faktum at jeg følte at jeg hadde fått den informasjonen jeg trengte av disse 6. Jeg hadde ønsket å ha likt antall gutter og jenter både blant informanter og lærere, men det viste seg at jentene var mest ivrig på å være med på undersøkelsen. Jeg endte derfor opp på 4 jenter og 2 gutter som informanter, og 3 av hvert kjønn på lærersiden. Jeg følte det var viktig å gi informasjon til informantene om hva de skulle være med på. Jeg ringte derfor og snakket med dem på forhånd og avtalte møte, og sendte dem et infobrev på mail (Vedlegg 2). Anonymisering av elevene som var med i undersøkelsen følte jeg var viktig, slik at de følte seg trygge på at det de sa om sin lærer ikke kom videre til den det gjalt, og de kunne fortelle med det de ville uten å føle at de ”sladret”. Deres egentlige navn blir derfor fjernet og erstattet med fiktive navn i oppgaven.

Gjennomføringen av intervjuene var veldig lærerikt og en fin opplevelse. Jeg tok opp alt som ble sagt på lydfil på datamaskinen, og kunne derfor kun konsentrere meg om eleven og intervjuguiden. Elevene var fantastisk hjelpsomme og åpne, og svarte så godt de kunne på spørsmålene mine. Etter intervjuene skrev jeg ut intervjuene i tekst (transkribering), noe som tok forholdsvis langt tid. Der måtte jeg høre igjennom lydfilen bit for bit og skrive ned ordrett det som ble sagt. Jeg føler dette arbeidet var viktig for å kunne bruke infoen på en god måte i ettertid og systematisere de funnene jeg hadde fått. Måten jeg valgte å systematisere funnene på var ved å gå igjennom alle intervjuene jeg hadde skrevet ut i tekst, og ta ut de viktigste stikkordene i svarene i intervjuguiden. Slik laget jeg en oversikt med alle spørsmålene jeg stilte, og under disse helt kort elevenes svar i stikkordsform for å trekke ut essensen av hva de har sett på som viktigst i svaret sitt. Ut fra denne fant jeg en naturlig oppdeling etter tema som jeg har delt resultat- og drøftningsdelen opp i.

I arbeidet med å transkribere intervjuene valgte jeg å skrive intervjuene på bokmål, istedenfor informantens dialekt. Dette var et bevisst valg i forhold til å forenkle skrivingen for min egen del, meg jeg er klar over at man kan miste noe av innholdet og meningen i utsagnene til informantene. Når man skriver opp muntlig kommunikasjon vil man også miste mye av informasjonen informanten gir, dette kan være latter, usikkerhet, pauser, kroppsspråk i form av blikk, sittestilling osv. Dette føler jeg det var viktig at jeg var bevisst underveis i prosessen med å transkribere intervjuene, og jeg har vært nøye med å skrive opp absolutt alt informantene har sagt, med pauser, bekreftende setninger fra meg og lignende. Dette kan heller tas bort om deler av intervjuet skal gjengis i oppgaven, noe jeg delvis har gjort i resultatdelen.

Resultat og drøftingsdelen min er flettet sammen til ett kapittel. Her har jeg trukket ut det viktigste de har sagt om de forskjellige temaene, og jeg har sitert en god del av det de har sagt. Jeg føler dette er viktig for å få frem måten de har sagt ting på og hva som har vært viktig for dem i intervjuene. Videre har jeg forsøkt å drøfte de forskjellige temaene, se ting fra flere sider, trekke inn egne erfaringer og meninger og forsøke å svare på problemstillingen.

3.2.1 Metodekritikk

Hvis jeg skal se mitt eget arbeid med kritisk blikk ønsker jeg å trekke fram valg av metode og utforming av intervjuguide. Når jeg valgte kvalitativ metode som arbeidsmetode får jeg en studie som forteller noe om enkeltmenneskers oppfatning av sin egen virkelighet. Denne oppgaven kan derfor ikke ses som ”svaret” på hva alle elever ved HINT mener om læreren sin og forskjeller på kjønn. Utvalget er svært lite, og det vil ikke kunne representere en større gruppe mennesker. I forhold til utforming av intervjuguiden har jeg både underveis og i ettertid sett hvor stor del av arbeidet den er, og hvor avgjørende den er for hvilket resultat jeg har fått. Utformingen av spørsmålene, setningsoppbyggingen, rekkefølgen på spørsmålene og hva jeg valgte å ta med er helt avgjørende for hva jeg fikk som svar. Jeg må derfor være klar over at om denne hadde vært utformet på en annen måte, ville jeg kanskje fått et annet resultat. Jeg tror allikevel at jeg fikk svar på det jeg ønsket, og at alt arbeidet jeg la ned i intervjuguiden lønnet seg for undersøkelsen min.

Noe jeg har vært bevisst på og som jeg føler kan ha påvirket oppgaven min er mitt utvalg av intervjuobjekter. Jeg har et kollegaforhold til studentene på HINT, og jeg var opptatt av å ikke intervjuere elevene til de studentene jeg kjente best og hadde mest kontakt med på skolen.

Hadde jeg intervjuet elever jeg kjente og som kjørte med mine nærmeste kolleger ville jeg hatt en forforståelse av deres relasjon, og kanskje påvirket eleven feil under intervjuet. Jeg valgte derfor studenter som jeg ikke kjenner så godt, men jeg vet allikevel godt hvem de er, og dette kan ha hatt innvirkning på meg og mine tolkninger av resultatene.

3.0 Teori om emnet

Her vil jeg presentere den bakgrunnsteori som er nødvendig for å få en forståelse for temaet i oppgaven min. Teoridelen er delt inn i fire deler.

3.1 Kvalitativ metode

I følge Tove Thagaard (2009) har den kvalitative metode tradisjonelt vært forbundet med forskning som innebærer nær kontakt mellom forsker og den det forskes på.

Hovedmålsettingen for kvalitativ forskning er å oppnå forståelse for sosiale fenomener, og hvilken fortolkning forskeren gjør av sitt materiale blir følgelig en viktig del av forskningen. Videre sier Thagaard at forskjellen mellom kvalitativ og kvantitativ forskning vil være at den kvalitative forskningen søker å gå i dybden, mens den kvalitative metoden vektlegger antall og utbredelse. Hvordan forskningen legges opp og de data undersøkelsen fører til vil være svært forskjellig innenfor disse to metodene. I følge Grønmo (2004) er det i kvalitativ forskning preget av fleksibilitet, der ett opplegg kan endres og tilpasses underveis i prosessen. Ett annet moment han trekker frem er nærheten til kildene, der man ved tett kontakt med kildene sine har et annet forhold til det man forsker på. Til sist trekker Grønmo frem tolkning som et viktig punkt innen kvalitativ forskning. Man har som forsker stor grad mulighet for å tolke de funn man får.

Innenfor kvalitativt arbeid har man flere måter å innhente informasjon på. Siden jeg i min oppgave har valgt intervju som metode presenterer jeg det her. Thagaard (2009) beskriver kvalitativt intervju som noe som kan utformes på mange måter, etter behov og mål. Den ene ytterligheten viser et åpent intervju som bærer preg av lite struktur, og blir gjennomført mer som en samtale med hovedtema som er bestemt på forhånd av forskeren. Den andre ytterligheten er et mye mer strukturert opplegg, der spørsmålene og rekkefølgen på dem er utformet på forhånd. Midt mellom disse ligger den mer semistrukturerte intervjumetoden, som også er mest brukt. Det er også denne jeg har brukt i min oppgave, med helning mot den mer strukturerte typen intervju. Jeg har benyttet meg av en intervjuguide som jeg har utarbeidet på forhånd. I følge Tjora (2011) er en intervjuguide et viktig hjelpemiddel i intervjusituasjonen. Denne kan utformes med fullstendige spørsmål, eller ha spørsmålene i stikkordsform. Jeg valgte å ha fullstendige setninger og en fast rekkefølge på mine spørsmål,

for å lettere kunne sammenligne svarene jeg fikk fra informantene i etterkant, samt vite selv at man har fått spurt om det samme på tilnærmet samme måte til alle informantene.

3.2 Kvalitet i arbeidet

I arbeidet med forskningen og publisering av resultat er etikk og anonymisering viktige aspekter. Tjora (2011) nevner dette i sin bok. Han påpeker at all forskning hviler på tillit mellom forsker og den som det forskes på, og at det er viktig at hver enkelt forsker tenker gjennom dette og tar hensyn til informantene sine. Å anonymisere sensitiv informasjon er viktig der dette kreves, for eksempel i forhold til informantenes sikkerhet. I forhold til min oppgave var dette noe jeg følte var noe jeg burde vektlegge, slik at informantene følte at de kunne være ærlige og gi all informasjon til meg, uten at denne ble ført videre til deres lærer.

Videre er det viktig å si noe om troverdigheten til forskningen som er gjort. Reliabilitet er ordet som oftest er brukt i forbindelse med dette. I følge Thagaard (2009) er reliabilitet ett uttrykk for om forskningen er gjort på en pålitelig og tillitvekkende måte. Spørsmålet omkring forskningens reliabilitet referer til hypotesen at hvis en annen forsker gjorde den samme forskningen med samme metode ville kommet frem til de samme resultatene. Forskeren må selv være bevisst og reflektere over måten dataene er innsamlet på og hvorvidt man selv har vært med på å influere informantene og dermed resultatet. I min oppgave er dette et høyaktuelt tema, fordi jeg i min studie har sett på kjønn og eventuelle kjønnsforskjeller, og jeg har som kvinne intervjuet både jenter og gutter om dette. Mer om dette under drøftingsdelen i oppgaven.

Validitet er ett annet viktig begrep i forhold til kvalitet i arbeidet. Validitet er knyttet til tolkning av data og handler om gyldigheten av forskningen. Vi kan stille oss spørsmålet om de tolkninger vi har kommet frem til i forskningen, er gyldige i forhold til den virkeligheten vi har studert (Thagaard, 2009). Forskeren kan styrke validiteten i sitt arbeid ved å enten selv eller la andre gå kritisk gjennom analyseprosessen og prøve ut alternative perspektiver.

3.3 Hva er forskjellen på menn og kvinner?

For å få en forståelse for hva kjønn er, må vi se på hva som påvirker oss og hvordan mennesket er bygd opp. Det er mange spørsmål omkring kjønn og kjønnsforskning som kunne vært tatt opp her, men jeg begrenser meg til noen av de tingene som gjør menn og kvinner forskjellig. For er vi så forskjellige? Og hva er det som i så fall gjør oss forskjellige? Dette er spørsmål som ikke har ett svar, og kompleksiteten er stor. Det er ingen lett måte å

forklare hva kjønn egentlig er og hvordan forskjeller oppstår. Allerede på 1800-tallet ble det ”forsket” på forskjeller på menn og kvinner, og det ble da pekt på det faktum at kvinnehjernen var mindre enn den mannlige, og dermed underutviklet i forhold til mannens (Lorentzen og Müleisen, 2006). Hjernen har lenge vært gjenstand for mye oppmerksomhet knyttet til kjønnsforskjeller, og i nyere tid har fokuset blitt større på at menn og kvinner bruker hjernehalvdelene forskjellig, samt at hjernebjelken som kobler halvdelene sammen er forskjellige hos menn og kvinner. I dag har forskerne mer og mer forlatt den biologiske forklaringen på kjønn basert på oppdeling av venstre og høyre hjernehalvdel, og fokuserer mer og mer på hvor sammensatt og fantastisk hjernens funksjoner er (Lorentzen og Müleisen, 2006). Biologien kan allikevel ikke avskrives som en av grunnene til at kvinner og menn er forskjellige. I boka *”Hjernen – den store forskjellen på mann og kvinne”* trekker forfatterne fram viktige egenskaper og atferder som er forskjellige hos de to kjønnene (Moir og Jessel, 1992). De peker på at fra gammelt av har feminine og maskuline individer av homo sapiens tillagt separate funksjoner, noe som styrker forståelsen av at biologien har noe å si for hvordan vi er. Menn og kvinner har tradisjonelt hatt forskjellige roller, og menn har hatt en mer dominerende rolle, noe som kan forklare at aggressivitet er en maskulin egenskap. Kvinner har vært omsorgsgivere uten det samme behovet for kamplyst. Moir og Jessel (1992) mener at allerede fra fosterstadiet utvikles en feminin eller en maskulin hjernestruktur hos barnet, og gjennom livet bestemmer denne strukturen sammen med hormonene våre holdning, intellekt, følelser og adferd. Lorentzen og Müleisen (2006) viser til at hormonene våre er helt vesentlige for å skape kroppen vår, og ikke bare på å skape kjønn. Hjernen skiller ut forskjellig mengde hormoner gjennom livet, og spesielt gjennom ungdommen og vårt voksne reproduktive liv skilles det ut større mengder. Diskusjonen om kjønnsforskjellene og linken til hormoner har i all hovedsak gått på kvinners menstruasjon og østrogen, og menns produksjon av testosteron og aggressivitet. På grunn av humanistisk og samfunnsvitenskapelig kjønnsforskning har allikevel hjernen og hormonene fått en svakere innflytelse på utviklingen av kjønn. Dette er en helhet som må ses i et historisk og kulturelt lys, og nyere forskning er derfor mindre bastant når det gjelder generelle kjønnsforskjeller. Miljøet og kulturen man vokser opp i vil påvirke hvordan vi ser på andre og oss selv i forhold til de kjønnsroller som fins der man bor (Lorentzen og Müleisen, 2006). Et lite tankekors i forhold til dette er en historie jeg siterer fra boka til Moir og Jessel (1992) som H. H. Munro skrev: *”Et foreldrepar forsøkte å undertrykke sønnens aggressive maskulinitet ved å gi ham metallfigurer av embetsmenn og lærere istedenfor tinnsoldater. De var svært fornøyd med denne løsningen, inn til en dag de lurte seg inn på barneværelset og fant sønnen i full gang med å utkjempe et drabelig slag mellom embetsmenn og lærere. Gutten var av de heldige, for foreldrene innså til*

slutt at det var fåfengt å forsøke å gjøre ham til noe annet enn det han var, eller noen gang kom til å bli” (Moir og Jessel, 1992, side 20).

Kjønn er ikke et enkelt tema som kan forklares som $2 + 2 = 4$. Dette er et sammensatt tema med mange forskjellige fasetter. Det som uansett er et faktum er at menn og kvinner ER forskjellige, og i følge Moir og Jessel (1992) bør man heller fokusere på forskjellene som noe positivt som kan utfylle hverandre istedenfor å konkurrere med hverandre.

3.4 Motivasjon og mestring

I dette kapitlet ønsker jeg å se på hva som skal til for å skape god læring, og hva som skal til for at elever ønsker å lære noe. I følge Raaheim (2011) er motivasjon hos den som skal lære det aller viktigste. Uten motivasjon for oppgaven vil læring vise seg vanskelig, gå saktere eller til og med være umulig. Det som er et faktum er at vi lærer noe uavhengig av motivasjon, men man lærer seg gjerne feil ting, man lærer at man ikke får til det man prøvde på og at det man prøver å lære seg er meningsløst. Dette vil etter hvert bli et slags selvoppfyllende profeti. Når man mislykkes vil motivasjonen til å prøve flere ganger synke, og man prøver halvhjertet, kun for å få bekreftet at man mislykkes igjen. Motivasjon deles opp i indre og ytre motivasjon. Indre motivasjon finner man i seg selv, når man er genuint interessert i det man lærer, mens ytre motivasjon er når noen utenforstående krever at man skal gjøre noe og belønner deg når du har gjort riktig. Den indre motivasjonen vil stort sett alltid gi det beste og mest effektive resultatet. Mestringsfølelsen henger nøye sammen med motivasjonen. Når vi velger å gjøre noe selv fordi vi liker det og er interessert henger dette ofte sammen med at vi har gode erfaringer fra tidligere med lignende oppgaver. Når noe oppleves som meningsfullt blir også motivasjonen større for å utføre oppgaven. Likeledes kan noe som man ikke mestrer føles uinteressant og lite meningsfullt, og går gjerne ut over selvbildet vårt. Vi oppsøker det vi får til og føler vi er gode på, mens vi ofte unngår det vi ikke føler vi mestrer i like stor grad. Selvbildet vårt omfatter de vurderinger vi gjør av oss selv og hva vi presterer, sammen med vår oppfatning av andres forventinger av oss. Gleden av å mestre noe er størst når vi føler at vi har innflytelse på det som skjer, og ikke bare utfører det man får beskjed om (Raaheim, 2011).

Positiv tilbakemelding er viktig for selvfølelsen og for at individet skal føle seg verdsatt og godtatt. Studier viser at tilbakemelding gjennomgående har positiv effekt på læring (Raaheim, 2011). Det er imidlertid mulig å få tilbakemelding fra flere hold. Man får ofte den beste og mest konkrete tilbakemeldingen fra oppgaven man løser, eventuelt ikke løser. Man får også

tilbakemelding fra seg selv, den indre kritikeren, eller fra andre rundt oss, det kan være fra for eksempel kolleger, venner eller foreldre. Effekten av ros og tilbakemelding fra andre er best når den er så konkret som mulig, samt at den er berettiget. Er ikke rosen ”reell” - hvis man roser for eksempel laber innsats, vil den være lite troverdig og kan virke mot sin hensikt. Jo mer konkret tilbakemeldingen er, jo mer virkningsfull vil den bære. Den beste veiledning får man gjennom konstruktiv tilbakemelding. Å bli møtt med respekt av den som skal lære oss eller veilede oss er viktig for hvordan oppfattelsen av tilbakemeldingen blir. Læring handler om å strekke seg og bli utfordret, og den som veileder må ha et bevisst forhold til hvor mye man skal kreve, og på hvilken måte. Å sette krav til noen er også å vise respekt for personen. Når personen lykkes etter å ha blitt utfordret vil mestringsfølelsen bli enda større, og dette vil igjen påvirke motivasjonen for å fortsette å jobbe mot ett gitt mål (Raaheim, 2011).

4.0 Resultater og drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere mine funn fra intervjuene som er gjort med mine informanter og drøfte disse i lys av teori, egne erfaringer og meninger. Jeg har pratet med seks elever om deres syn på læreren sin og arbeidet de gjør. Denne delen av oppgaven deles opp i tre deler, en der jeg ser på egenskaper hos læreren vedrørende kommunikasjon og læringsmiljø, en del om fordelingen på praksis og teori, og til slutt en del om elevene mener kjønn har noe å si for læringen og miljøet. Mine drøftinger og betraktninger i forhold til mine funn blir presentert fortløpende. Jeg vil presisere at all informasjon om informantene er anonymisert, og navnene i oppgaven er fiktive. I alle utdrag fra intervjuene er teksten satt i kursiv, og I er meg som intervjuer, og FA (førerkortaspirant) er eleven.

4.1 Egenskaper og kommunikasjon

I den første delen har jeg fokusert på hvilke egenskaper elevene ser på som viktige hos en kjørelærer, og hvordan elevene føler at de blir tatt imot av læreren sin. Det er flott å få tilbakemelding fra elevene om at de føler seg trygge og komfortable sammen med læreren sin, og at de stort sett er fornøyd med hvordan det kommuniseres i bilen. Det er tydelig at det er de tilsynelatende små tingene som er viktige for elevene våre, ting som fort kan glemmes om man har det for travelt eller ikke ser den enkelte elev. Det at lærerne tar seg god tid, gir elevene tid til å øve og tenke seg om er viktig for dem, samtidig som at de må få nok utfordringer og øvelser som føles meningsfulle. Denne balansen mellom mestring og motivasjon gir en oppadgående spiral. Hvis eleven føler at han mestrer en øvelse og får til det som kreves, vil dette gi motivasjon til å prøve enda vanskeligere ting og mestre også dette. Jeg tror dette er viktig å ta hensyn til i arbeidet med elevene, fordi alle mennesker er forskjellige og har forskjellig ståsted og kunnskapsnivå, og vi må derfor legge til rette for

mestring i alle trinn og for mennesker på forskjellig nivå. En person kan være veldig redd og forsiktig, og trenger kanskje i større grad å føle mestring for å få den nødvendige motivasjonen for videre arbeid og øving.

I intervjuene med elevene startet jeg med å spørre om de kunne beskrive den ”ideelle” trafikk lærer. Her la alle elevene vekt at egenskaper som å være rolig, trygg og flink til å forklare som viktige. I tillegg var humor og at man kunne prate sammen viktig, samt å ha gode kunnskaper selv slik at man kunne lære bort. I ett utdrag fra intervjuene svarer ”Ingunn” på spørsmålet om den ideelle lærer:

I: Det første jeg lurer på er hvis at du skulle sett for deg den ideelle trafikk lærer, hvordan ser du for deg den personen, hva er det viktigste den gjør?

FA: Den er veldig konkret, tror jeg, jo det må den være, og så ha flere måter å forklare en ting på, for hvis du bare har en setning i hodet liksom: sånn er det, og den personen eller eleven ikke forstår det så blir det veldig vanskelig, man er nødt til å ha flere måter å forklare ting på, ellers blir det bare rot.

I: Mm, andre ting du kommer på?

FA: Hmm, gjerne ha litt humor, det synes jeg er bra, for det skjer jo ting som, ja, er litt morsomme noen ganger, og helt og fullstendig uventet.

”Magnus” svarer dette på samme spørsmål:

FA: Først og fremst rolig, det er viktig, og bestemt på hva du skal gjøre, skal man svinge til høyre i neste kryss må han være klar og si det tidlig, og ikke komme med det et sekund før krysset, har opplevd det.

I: Ja, stemmer det.

FA: Men samtidig ikke for streng, sånn at man gjerne ”jabber” litt med eleven, om interesser og sånn da, så man har en prat gående i bilen og har det trivelig, det er viktig.

I arbeidet med både intervjuene og systematisering av resultatdelen i etterkant har jeg vært fasinert over at elevene hadde tydelige meninger om dette med gode egenskaper hos læreren, og jeg følte at de hadde reflektert over det. Tillit til læreren sin virker som et viktig punkt for elevene, for at læringen skulle bli optimal var ett godt forhold mellom dem med gjensidig trygghet og tillit viktig. De var også veldig samkjørte i hva som var viktig for dem, noe som for oss i trafikk læreryrket er verd å ta med seg videre. De seks elevene som jeg har snakket med mente at en god lærer burde være rolig, noe jeg kan forstå i forhold til de arbeidsoppgavene vi kommer til å ha i jobben vår. Hvis vi hadde stresset oss opp og ikke

beholdt roen i kritiske faser av kjøringen ville det verken blitt trygt eller forsvarlig. Av egen erfaring har jeg sett at elevene lett blir usikre og stressa, og da hjelper ikke jeg dem med å bli stressa selv også. Ved å klare å være ”herre over situasjonen” og holde hodet kaldt klarer jeg på en mye bedre måte å lede eleven gjennom vanskelige og kanskje til og med farlige situasjoner.

Mitt neste spørsmål til elevene var om de kunne sammenligne sin egen lærer med dette bildet av en ideell trafikk lærer. Her svarte alle elevene at læreren de kjørte mest med på HINT passet dem godt som lærer, og mange syntes at læreren sin var nært dette bildet på den ideelle læreren. ”Olivia” svarer slik:

I: Hvis du nå tenker på den læreren du har hatt, hvordan stemmer dette bildet med den ideelle læreren overens med din lærer?

FA: Hun er jo veldig flink i hvert fall for meg, da er hun veldig passende, i hvert fall sånn som hun legger opp ting til meg da så er det veldig bra.

I: Så bra!

FA: Det kan jo hende at hun har tilpasset seg litt til hvordan jeg gjør ting også da.

I: Men det kan jo være bra.

FA: Ja, det fungerer veldig bra.

I: Ja. Er det noen spesiell grunn til det tror du, at dere to matcher så godt!?

FA: Jeg vet egentlig ikke, jeg tror bare at vi kommer godt overens og at vi kanskje er samme type personer, det er ikke sånn at jeg er uenig med henne eller sånn. Vi går godt overens sånn.

”Ingunn” har en lærer som er litt mer alvorlig, og hun svarer dette på samme spørsmål som ”Olivia”:

FA: Hun er veldig alvorlig, jeg vet ikke, hun er veldig til saken, og veldig rolig, og ganske, ja tar det ganske alvorlig, hele konseptet, så jeg blir også litt sånn... må rette meg litt opp liksom!

I: Du blir litt rett i ryggen?

FA: Ja, og det er jo greit når det kommer til ting som er litt alvorlig, i trafikken er det jo sikkert en kjempefordel, men det er jo, man blir jo litt anspent når det er sånn, så det fins jo baksider og gode sider med det.

I: Mm, det kan jo hende at hvis det er veldig alvorlig så blir du litt mer anspent også?

FA: Ja, men det går bra ja, det er ikke noe sånn, men jeg kjenner jo den litt.

I: Ja, men det er bra du sier det, at du nevner det du føler på.

FA: Ja for det er så typisk liksom, sånn som hun gjør det, det er litt alvorlig.

Elevene nevnte også at de tenker på og tar hensyn til at læreren også er i en lærings situasjon, og har utviklet seg mye i tiden de har vært sammen. Det er interessant å legge merke til at elevene er bevisste på at også læreren er i en lærings- og utviklingsfase, og at de ikke kunne alt første gangen de heller. Det virket som at elevene ”tilga” læreren sin for småfeil og misforståelser fordi de tok høye for at de var under opplæring hos noen som også selv er under opplæring. Fleksibilitet og tålmodighet er stikkord som blir viktige her fra begge kanter, både fra elev og lærer. Jeg vet selv at jeg har utviklet min kunnskap, kompetanse og lærerferdighet enormt det siste året, og elevene våre har måttet ”slitt” seg gjennom våre forsøk på å gjennomføre timer, noen ganger på en god måte, andre ganger på mindre vellykkede måter. Å få ha muligheten til å bli så godt kjent med elevene våre og ha dem over så lang tid har vært et privilegium, og noe vi ikke kan regne med å få når vi kommer ut i arbeidslivet. Jeg tror allikevel det har gjort oss godt under studietiden, og vi har erfart mye og hatt tid til å prøve å feile en del. Elevene våre bør ha all ære for at de har tenkt på akkurat dette med den unike situasjonen vi er i på HINT, og at de tar hensyn til oss på den måten de viser. Dette vil i stor grad være med på å styrke lærernes motivasjon og følelse av mestring i forhold til de oppgavene vi må løse. Å føle at eleven er ”på vårt lag” vil styrke følelsen av å lykkes, og erfaringene vi får gjør oss bedre rustet til å gjøre en god jobb som lærer.

Jeg ba dem også tenke tilbake på første gangen de møtte læreren sin, og vurdere hvordan de ble mottatt den gangen. Elevene nevner her at de ble godt mottatt, men at mange av de var nervøse og spente på hva som skulle skje. Alle følte seg trygge og komfortable i situasjonen, og fikk informasjon om hva som skulle skje. ”Pernille” beskriver det første møtet slik:

I: Hvis du nå tenker litt tilbake på første timen du hadde med læreren din, hvordan ble du mottatt da?

FA: Bra, det var veldig okei etter som jeg aldri hadde vært borti en bil før, det var veldig greit, jeg fikk kjøre mye første timen. Det var egentlig veldig bra, ble fort trygg.

I: Bra, for det var det neste jeg tenkte å spørre deg om, om du følte deg trygg og komfortabel den første timen?

FA: Ja, vi kjørte jo ikke så fort da så klart, men det var mer som greit det og jeg fikk bekrefta at det var greit å kjøre sakte, det var jo første timen. Det var jo noen ukjente som satt i bilen og jeg ble litt sånn: ”skal jeg kjøre med dem?”

I intervjuene tok jeg tak i dette om de prater om andre ting enn trafikk under timene sine. Her svarte alle unntatt en elev at det gjorde de ofte, og at dette var koselig og viktig for dem. Hvis det ble alt for alvorlig ble det gjerne litt stressende for dem. ”Torbjørn” beskriver dette slik:

I: Nå har dere jo blitt litt bedre kjent du og han, så når dere sitter i bilen, bruker dere å prate om noe annet enn trafikk?

FA: Ja, gjør det.

I: Er det noe spesielt dere prater om?

FA: Nei, det er vel egentlig ikke det, det er vel det som kommer fram.

I: Ok, men det går an å ha en litt annen samtale enn bare trafikken?

FA: Ja.

I: Synes du det er okei?

FA: Ja, bedre det enn å sitte og stresse og bare konse på en ting, godt med litt skitprat.

I tillegg til egenskapene nevnt over var altså humor og at man kunne prate sammen viktig for elevene. Å trives sammen, og å ha noe å snakke om beskrives som en god egenskap av ”Magnus”: ”... og gjerne ”jabber” litt med eleven, om interesser og sånn da, så man har en prat gående i bilen og har det trivelig, det er viktig.” Slik jeg opplever elevene jeg har intervjuet og også de elevene jeg har kjørt mye med i bil, er dette nesten viktigere enn hvordan man gjennomfører øvelser og lignende. Elevene blir tryggere på meg, slapper mer av og det blir et godt arbeidsmiljø av å ha litt humor i timene, snakke om andre ting og ikke være kjempeseriøs hele tiden. Dette har min ”faste” elev ved flere anledninger sagt at hun setter pris på, og at hun lærer like mye om bilen og trafikken da, selv om vi ikke snakker bare om det hele tiden. Jeg føler også at dette bør ha forholdsvis stor plass i bevisstheten til lærerne, og at det er viktig at vi klarer å finne en god balanse mellom ”tull og fjas” og alvor og læring. Blir det for mye av det ene blir det gjerne for lite av det andre, og klare å finne den gyldne middelvei er en kunst, særlig fordi både lærere og elever er så forskjellige, og har forskjellig personlighet. Noen mennesker passer vi bedre sammen med enn andre, men det oppleves som viktig både for oss lærere og elevene at man trives i sammen med personen man kjører med. Humor kan brukes som virkemiddel for å løse opp spent stemning, eller ”bryte isen” i første møte med en elev. Det jeg tror man må passe på her er at man ikke ”tuller bort” alvorlige ting, eller virker useriøs utad. Det passer ikke med for mye av det gode, og det er viktig at eleven opplever læreren som seriøs og en person som har litt myndighet, uten å virke streng. Dette er også viktig å balansere som lærer, og bruke sunn fornuft i bruken av både humor og ”tullprat”. I forhold til dette temaet ønsker jeg å trekke fram hvilke roller vi har i forholdet lærer/elev. Slik jeg ser det er maktfordelingen i dette forholdet er skjevt, der læreren vil ha

mer makt enn det eleven har. Læreren sin posisjon er høyere enn eleven, siden det jo er læreren som sitter med kunnskapen og tilbyr tjenesten eleven ønsker å benytte. Det er læreren som bestemmer over bilen og hvordan læringen skal foregå. Her må vi som lærere passe på å ikke utnytte denne rollefordelingen, og ikke misbruke denne makten og stillingen vi er i. Vi må ta ansvar ovenfor eleven og de situasjonene vi kommer opp i. Vi som lærere har større ansvar for at dette forholdet skal fungere godt, og det er vi som må være den ansvarlige og ”voksne”. Hvis ikke læreren tar på seg dette ansvaret og har ett bevisst forhold til sin rolle tror jeg at eleven lett kan misforstå og få et mistillitsforhold til læreren sin. Jeg tror heller ikke at eleven føler at læreren er like dyktig i faget sitt om disse rollene er utydelige, og at det er lett at læreren blir mer en likesinnet venn enn en leder og lærer. Det er viktig å opprettholde en balanse i dette forholdet, å være en lærer med den autoriteten som trengs, men uten å misbruke stillingen sin og være unødvendig streng, urettferdig eller lignende mot eleven. Dette vil jeg også diskutere mer omkring i forhold til kjønn lenger ned i oppgaven.

Elevene utrykte at de var fornøyd med måten læreren kommuniserte på, men at det av og til kunne oppstå ”knuter på tråden”, der de ikke forsto hva læreren spurte dem om. Når jeg forsøkte å få dem til å uttype dette sa de fleste at hvis de ikke skjønnte hva læreren mente med spørsmålet, omformulerte læreren det så de forsto og kunne svare på spørsmålet. En interessant problemstilling dukket imidlertid opp når jeg snakket med ”Pernille” om dette med spørsmål og kommunikasjon. Jeg spurte henne: *”Skjønner du alltid spørsmålene hun stiller deg?”* Da svarer ”Pauline” enkelt og greit: *”Nei, hun snakker nynorsk! (latter)”*. Dette var ikke noe jeg hadde tenkt på når jeg utformet intervjuguiden, og ikke ett tema jeg hadde tenkt ville dukke opp. Jeg syntes derfor dette var veldig interessant, og på sitt vis morsomt. Det slo meg også med en gang hun sa det at dette kan jo faktisk være et reelt problem for relasjonen, dialekter i Norge er svært forskjellige, og det er ikke alltid like lett å forstå uvante dialekter. Dette kan påvirke læresituasjonen og hvordan forholdet mellom lærer og elev blir. Dette bør vi som lærere tenke på og passe på å være tydelig om man mistenker at eleven ikke alltid forstår oss, og heller stille kontrollspørsmål for å sjekke at eleven faktisk forstår. Dette med kommunikasjonsproblemer vil også være høyaktuelt for elever med annet morsmål enn oss. Jeg skal ikke gå inn i denne diskusjonen her, men det er uten tvil en utfordring som vil øke i omfang i årene som kommer, da det kommer flere og flere utenlandske kulturer til Norge som ønsker å få førerkort. Det er viktig at vi som lærer tenker over hvordan vi forklarer, stiller spørsmål og formulerer oss i kommunikasjonen med elevene våre, og at vi klarer å tilpasse oss deres ståsted og forutsetninger for læring.

Jeg var interessert i å høre om elevene føler de får ros og oppmuntring i opplæringen, noe alle bekreftet at de får, og de stadfester at dette er viktig for dem. ”Pernille” legger vekt på positiv tilbakemelding:

I: Får du ros og oppmuntring om du gjør noe bra, eller øver deg på noe?

FA: Ja, jeg er sånn at hvis noe går galt en time så er det det jeg husker, så hun er veldig sånn at: ”nå skal du si tre ting som var bra fra den timen her og bare en negativ ting”. Mer som trekke fram det positive hele tiden, og det er bra.

I: Men det er jo bra, at det positive blir fremhevet, siden du kanskje tenker en del på det negative.

FA: Ja, for jeg vet som regel hva jeg har gjort feil da vet du, så jeg trenger heller å høre det som gikk bra, for det tenker jeg jo ikke så mye over da.

Det er interessant å se at elevene setter pris på bekreftelse, og er bevisst seg selv i form av at de lett henger seg opp i de negative tingene ved en time. Positiv tilbakemelding og skryt er en motivasjon i seg selv, og å få bekreftet at man gjør noe bra og får til noe er med på å styrke den gode spiralen med mestring og motivasjon som jeg tidligere har nevnt. Vi mennesker søker gjerne bekreftelse på vår egen posisjon og person gjennom andre, og jeg tror at vi som lærere har en viktig rolle for elevene våre. De trenger å høre fra oss at de fikk til det vi krevde av dem, slik at de får en god følelse av mestring og ønsker å oppleve denne følelsen igjen. Vår rolle som trafikklærer gir som nevnt tidligere en spesiell posisjon mellom lærer og elev, og maktforholdet oss i mellom gjør at det er ekstra stas og viktig for elevene at vi gir tilbakemelding og ros. For noen elever kan det å få positiv tilbakemelding fra læreren sin være det han/hun trenger for å ønske å fortsette å kjøre bil, og komme over frykten eller følelsen av å mislykkes i noe. Det er også kjempeviktig at rosen er berettiget, og at vi som lærer ikke sitter og roser ting vi ikke mener er bra. Dette vil elevene merke og de er oftest klar over om de har gjort noe bra selv, og da er det viktig at rosen kun kommer når vi mener det. Øvelsen eleven utfører vil også gi tilbakemelding direkte på om øvelsen var vellykket eller ikke, for eksempel vil eleven fort merke om han fikk til å sette i gang bilen i en bratt bakke eller ikke. Bilen gir feedback til eleven om hvordan gjennomføringen var, og dette kan vi som lærere ta tak i og bruke for å få elevene bevisst på egne handlinger.

Jeg spurte også om læreren noen gang var brå, sint eller stressa. Her svarte elevene at læreren deres aldri var sint eller brå, men kunne være bestemt om situasjonen krever det. De opplever ikke læreren sin som stressa som person, men at enkelthendelser som innebærer risiko kunne gjøre dem litt stressa der og da.

”Nora” beskriver det på denne måten:

I: Kan læreren din noen ganger være streng?

FA: Ja, når, eller, ja, eller bestemt da, mer som, hvis jeg gjør noe han har sagt jeg ikke skal gjøre flere ganger. Men han er aldri streng nei.

I: Ikke sånn at du føler det blir ekkelt?

FA: Nei.

I: Bare tydelig. Blir det litt sånn at du skjønner at det er alvor også da?

FA: Ja, men liksom hvis vi terper på noe og jeg glemmer det, så sier han det ja, men ikke sånn strengt nei.

I: Så han er ikke brå med deg?

FA: Nei.

I: Det var nå bra. Kan han bli sint noen gang?

FA: Nei.

I: Nei, kan han være litt stressa?

FA: Nei, egentlig ikke. Jeg føler det at hvis jeg mer som ikke svinger av der han sier så tar vi bare neste avkjørsel.

I: Så han klarer å være rolig?

FA: Jeg synes det ja. Det er jo noen ganger da, jeg husker første gangen vi kjørte i ”gata” da, som vi kaller det, jeg vet ikke om du vet hvor det er?

I: Ja, den i sentrum?

FA: Ja da kjørte vi der og så kom det en bil ut fra en parkeringsplass som hadde vikeplikt for oss, da trykket han inn bremsen da og jeg bremsa og den andre bilen bremsa. Da ble det sånn brått.

I: Kanskje litt uforutsett for dere alle?

FA: Ja.

I: Ble han litt stressa da eller?

FA: Ja da ble vi begge stressa!

En av grunnene til at det å lære å kjøre bil kan virke stressende og skummelt for elevene er jo at det faktisk medfører risiko, og avgjørelser må tas i løpet av svært kort tid, og de må være riktige for at det ikke skal skje ulykker. Av egen erfaring vet jeg hvor viktig det er å ikke stresse eleven og virke utrygg selv, da bekrefter man på mange måter ovenfor eleven at den frykten/usikkerheten de føler er riktig. Å klare å være i forkant av situasjonene og hele tiden ha en plan B er avgjørende for om elevene våre føler seg trygge sammen med oss og får et optimalt læringsmiljø.

4.2 Fordeling teori og praksis

Jeg spurte elevene om hvordan de føler fordelingen mellom teori og praksis var i timene de har vært med på, både med sin ”faste” lærer, og eventuelle andre. Det jeg ville finne ut var hvor mye tid som ble brukt til muntlig forklaring opp mot det å øve seg praktisk ute på veggen. Elevene svarer at de opplever at denne fordelingen er bra, og uttrykker at det er viktig å få forklaring først, og så få øve seg mye etterpå.

Å forklare på en tydelig og lettfattelig måte er helt klart viktig for elevene, og en viktig egenskap læreren bør inneha. Alle elevene uttrykte at det viktigste for dem var å få jobbe med øvelsene og lære mens de kjørte, samtidig som at forklaringen bør komme i forkant for at de skulle ha en forutsetning for å klare det praktisk. ”Nora” beskriver denne balansen slik: *”Mm, han stopper ofte, på en parkeringsplass eller på en plass da, og forteller meg før vi begynner på en ny ting, og det synes jeg er veldig bra, jeg får jo kjørt kjempemye, men så stopper han før vi skal begynne med noe nytt”*. Dette gir et godt bilde på hvordan elevene ønsker å ha det, og dette er viktig å ta hensyn til i arbeidet med elevene. Jeg tror at en god og konsis forklaring er viktig for at elevene skal ha de kunnskapene og forutsetningene for å gjennomføre det vi ber dem om, men samtidig lærer de utrolig mye gjennom å prøve og feile. Et ordtak sier som kjent ”øvelse gjør mester”, og dette tror jeg stemmer godt i denne sammenheng. Samtidig må vi ta med oss det elevene sier om å dele opp pratingen, og heller stoppe når man skal gå igjennom noe nytt og forklare det rett før øvelsen, slik at de ikke glemmer det. Det er en fordel å ha forklaringen friskt i minne når de starter på det praktiske arbeidet.

”Olivia” forklarte at ved et par tilfeller hadde forklaringsbiten blitt for lang, men mye tegning og prat:

I: Hvordan er den fordelinga syns du?

FA: Men min lærer synes jeg den er veldig bra, for jeg lærer mye bedre av å gjøre det enn å få det forklart og prøve å skjønne det. Jeg synes det er mye lettere å prøve det og så spørre om jeg gjorde det rett nå. Det synes jeg er mye bedre, så når jeg har hatt andre lærere så har de vært veldig opptatt av å tegne det til meg og så forklare det nøye og da blir jeg veldig sånn: ”nå vil jeg kjøre, nå vil jeg kjøre!!”

Slik jeg tolker ”Olivia” her er det aller viktigste for henne å øve seg på å gjøre ting. På dette området tror jeg vi mennesker er svært forskjellig, noen er ”teoretikere”, mens andre er ”praktikere”. Det blir opp til oss som lærere å klare å tilpasse oss den enkelte elev og gi dem en god og enkel forklaring, og la den øve seg selv. Her fins det mange innfallsvinkler, men ”Olivia” var veldig tydelig på hva hun foretrakk.

Elevene har som sagt lagt vekt på at det er fint at læreren deler opp det teoretiske i mindre deler, at man snakker litt først, kjører litt og så stopper og forklarer nye ting rett før man skal begynne å øve på det, da husker man forklaringa bedre. ”Magnus” forklarer det på denne måten:

I: Sånn i forhold til timene deres, dette med å prate og forklare kontra det å øve praktisk, hvordan synes du den fordelinga er?

FA: Som regel kjører vi jo dobbelttimer, man kommer og setter seg i bilen og stiller setet og snakker i 5 minutter om hva vi skal gjøre og så er det ut å kjøre og så hender det at vi stopper og forklarer hva vi skal gjøre så det er en fin balanse. Man må nesten gjøre det som vi har gjort det.

I: Så du er fornøyd med forholdet teori/praksis?

FA: Ja, viss vi stopper langs kanten på veien og forklarer at nå skal vi gjøre sånn og sånn, så prøver vi det, så vi ikke tar alt i starten på timen, for da glemmer man, så da er det bedre å ta litt etter hvert, så det er jeg veldig fornøyd med.

I: Så bra, det synes jeg er kjempefint at du ser selv at det er bedre å ta litt og litt.

FA: Ja, sånn at nå trener vi på det, så stopper vi her, og så skal jeg forklare hva vi gjør videre. Så kjører vi, og tilbake på skolen og tar oppsummering.

I: Så det liker du?

FA: Ja.

Eleven i dette tilfellet er bevisst hvordan han lærer best, og han og læreren har funnet en arbeidsmetode som fungerer for dem. Også min erfaring er at elevene synes det er fint å få forklart ting ”etappevis”, da husker de det bedre og nyttiggjør seg forklaringen på en annen måte. Også her må man se an den enkelte elev, og tilpasse seg til hvordan de lærer best, og hva som er mest effektivt. Vi har en tidsramme som vi hele tiden må ta hensyn til og ikke overskride, og jeg tror effektivitet blir et viktig stikkord når vi kommer ut i jobb.

Ikke alle elevene har kjørt med forskjellige lærere, og de som ikke har gjort dette har trukket frem at de som sitter pedagogisk observatør ofte kommer med tilbakemeldinger og at alle i

bilen diskuterer trafikale situasjoner sammen. Dette føler de er fint, og fleres meninger er positivt for deres læring. ”Magnus” sier dette:

I: Har du noen gang kjørt med andre lærere her på HINT?

FA: Nei, har hatt dem i baksetet ja, men ikke som lærer.

I: De har vært med bak bare. Men du sa at du fikk litt tilbakemelding fra dem i baksetet også?

FA: Ja, som regel får jeg det.

I: Og det synes du er ok?

FA: Ja, jeg synes det for da har jeg på en måte to forskjellige kjørelærere og deres meninger.

I: Ja. Får du tilbakemelding på konkrete ting eller bare generelt?

FA: Generelt, det konkrete får jeg jo fra kjørelæreren min.

I: Ja, kan dere finne på å diskutere trafikksituasjoner?

FA: Ja det kan vi godt finne på å gjøre, da tegner vi opp og greier da.

I: Ja, kan være greit å få flere meninger noen ganger, ikke bare to.

FA: Ja.

I: Men du synes ikke det kan være forstyrrende å ha en tredjeperson i baksetet?

FA: Altså, sånn som jeg opplever timene så har jeg jo helt glemt den personen bak når den ikke sier noe.

For meg er det interessant at elevene ”glemmer” den personen som sitter bak i bilen. Jeg husker godt den første kjøretimen vi skulle ha på HINT, da eleven forsto at vi skulle ha flere med oss i bilen. Det føltes som et stressmoment, og jeg tror mange elever får litt prestasjonsangst av det. Når de i intervjuene sier at de glemmer disse personene, er dette en god tilbakemelding å få. Det vil si at de som sitter bak ikke påvirker læringen og miljøet i bilen. Dette er en spesiell ting med HINT, vi har hele tiden vært flere i bilen, og elevene våre har blitt vant til det. Ute i arbeidslivet vil nok ikke dette bli så vanlig, og man kommer sannsynligvis til å være alene med elevene.

4.3 Har kjønn noe å si?

Problemstillingen min fokuserte i stor grad på kjønnsforskjeller, og om elevene her på HINT opplevde noen forskjeller på jenter og gutter som kjørelærere. Dette er selvsagt et stort tema i oppgaven min, men fokuset har i stor grad også vært på personlige egenskaper og arbeidsmiljø som gir best mulig læring og trygghet for elevene. Om jeg skal forsøke å svare på min egen problemstilling må jeg gå tilbake til det elevene sa i intervjuene. Alle elevene var enige om at de trodde at kjønn ikke hadde noe å si, og at det kom an andre ting, sånn som personlighet, kunnskap og evne til å forklare og lære bort på en god måte. ”Pernille” forklarer

det slik: *”Nei, jeg tror ikke det har så mye å si jeg, altså, det kan jo hende at kjøreelevne synes at hvis du er gutt så vil du helst være med en mannlig kjørelærer og omvent. Men jeg har hatt både den faste kjørelæreren min som er dame og så har jeg hatt en time med en mann, og jeg synes det var greit med begge to, og det er jo menn som bruker å sitte bak i bilen og det varierer jo, så det er jo egentlig greit, bare de er grei og snill så”*. Jeg ble nysgjerrig på hvorfor elevene ikke tror at kjønn har noe å si. Hvis vi ser tilbake på teorikapittelet om kjønn er det jo helt klart at jenter og gutter ikke er helt like! Hvorfor mener da elevene at kjønn ikke har noe å si? Kan det ha noe med at hver enkelt finner sin egen måte å lære bort til den enkelte elev som fungerer for akkurat dem? Og er det kanskje sånn at vi så individuelt forskjellige at vi ikke kan sette grensen mellom kjønnene, men heller finne svarene i personlige egenskaper? Jeg tror ikke vi er like, og grunnen til at jeg valgte akkurat dette temaet som oppgave var fordi jeg hadde en forforståelse som sa meg at jeg tror at vi er forskjellige og arbeider litt forskjellig. Det jeg også var spent på var hvor mye personligheten og den enkeltes oppførsel spilte inn, og gjennom elevenes intervju fikk jeg et innblikk i deres oppfatning av dette. De føler ikke at det har så mye å si for opplæringen, bare personen kan det han/hun driver med og klarer å skape et godt miljø i bilen. I sitatet fra ”Pernille” trakk hun fram var at hun trodde kanskje at gutter liker best å ha gutter som lærere, og motsatt. Dette sier også en annen elev i intervjuet. De begrunner dette med at de føler trygghet ved å ha lærer av samme kjønn, at man forstår hverandre bedre og har mer til felles å prate om. Dette er interessant å se i sammenheng med mine egne erfaringer, fordi jeg er tilbøyelig til å være enig med disse elevene. Jeg tror kanskje at en jente er mer komfortabel og føler mer samhold med en jente som trafikklærer, ikke fordi de gjør en bedre jobb men fordi man rett og slett har en felles plattform i form av samme kjønn. Dette kan man også se i forhold til det maktforholdet som jeg tidligere har beskrevet. Jeg tror at når man har et jente/gutt forhold, uavhengig av hvem som er lærer og elev, blir skjevheten større i maktforholdet. Dette trenger ikke å være negativt, og er i stor grad personavhengig. Så hvordan kan man skape trygghet for eleven uavhengig av kjønn? Noen ting kan vi jo ikke gjøre noe med, for eksempel hvilket kjønn vi har, men jeg tror ved hjelp av en ærlig og åpen tilnærming til eleven, der man møter han/henne med respekt og de kunnskaper som er nødvendig for å fungere som en god trafikklærer er viktig, og så kommer det også an på hvor god kjemi man får med den enkelte elev. Ikke alle mennesker føler at de ”matcher” like godt, og dette er en utfordring og noe vi må jobbe med, å klare å ta imot elevene på samme grunnlag og med samme respekt. Jeg kan kun snakke av egen erfaring, og det er ikke sikkert at andre elever og lærere føler det på samme måte, men det var veldig interessant å høre elevene i intervjuene fortelle om sine

tanker omkring dette temaet. Dette med å ha samme kjønn som lærer beskrives slik av ”Olivia”:

I: Nå går jeg litt bort fra akkurat læreren din, og litt mer inn på det med kjønn, tror du kjønn har noe å si for hvordan læreren gjør ting?

FA: Jeg tror ikke det har så veldig masse å si for hvordan de lærer, for de, på en måte, hvis man er kjørelærer så vet man jo at man må forklare det så vi skjønner det og de har jo det grunnleggende inne. Men jeg tror at, for meg i hvert fall, så synes jeg det er veldig betryggende at jeg har en dame, jeg vet ikke helt hvorfor men jeg synes det er veldig greit liksom.

I forhold til om han tror kjønn spiller en rolle for hvordan læreren gjør ting svarer ”Torbjørn” slik, og underbygger her forståelsen av at forskjellene ikke heter kjønn, men person:

I: Tror du kjønn har noe å si for hvordan læreren gjør ting og hvordan miljøet er i bilen?

FA: Det har jo egentlig ikke noe å si da, det er jo mer fra person til person det tror jeg, men det er jo vanskelig å svare på.

I: Mm. Det er kanskje mer personlighet enn kjønn?

FA: Ja, det er det, det var en god måte å si det på.

I diskusjonen rundt dette med kjønn trakk elevene også fram et viktig poeng; sammenligningsgrunnlaget de har til å uttale seg. Det er helt klart et problem og en svakhet for min undersøkelse at mange av elevene kun har kjørt med en kjørelærer i hele sitt liv, og dermed har lite å sammenligne med. Så hvordan kan de da uttale seg? Jeg tror at gjennom deres erfaringer på andre områder i livet, gjennom skole, jobb, familie og venner, har de erfart at kjønn ikke er avgjørende for hvordan et forhold mellom mennesker blir, og at dette kommer an på helt andre ting, som egenskaper og personlighet. Elevene vil helt klart ha en oppfatning av sine lærere på den videregående skolen, der de sannsynligvis har både kvinnelige og mannlige lærere. Deres erfaringer overføres så til settingen med trafikklæren og læringssituasjonen i bil, noe som blir deres subjektive opplevelse og mening om saken. Elevene trakk også frem at de har fått tilbakemelding fra andre som satt i baksetet, og dette har vært lærerikt og nyttig for dem, uansett kjønn på den som gav tilbakemeldinga. De elevene som hadde kjørt med flere lærere av forskjellig kjønn følte at timene var ganske like, og at alle lærerne tok godt i mot dem og klarte å gjøre kjøringen til noe positivt og trygt. Disse elevene som har kjørt med flere lærere vil jo i så måte også ha et sammenligningsgrunnlag for å si om de følte det var forskjeller, og om disse kunne skyldes kjønn.

Et interessant tema jeg har vært opptatt av er det faktum at jeg som har utført mine intervjuer er jente. Jeg har intervjuet både jenter og gutter om deres syn på forskjellige tema. Hvordan kan min rolle og mitt kjønn påvirke denne relasjonen til informantene, og dermed også resultatene jeg fikk? For meg er det viktig å være bevisst at dette kan ha innvirkning på elevene og hva de har fortalt meg. Thagaard (2009) tar opp denne problemstillingen i sin bok om kvalitativ metode. Jeg har valgt å sitere henne, for å få frem viktigheten av å være bevisst temaet: *”Betydningen av kjønn under innsamling av data knyttes til hvordan kvinne og mann posisjonerer seg i forhold til hverandre. En over-/underordningsrelasjon gir et annet grunnlag for utvikling og tolkning av data enn en mer likeverdig relasjon.”* (Thagaard, 2009, side 202). Dette peker tilbake på maktforholdet mellom lærer/elev som jeg tidligere har beskrevet, og betydningen kjønn kan ha i en undersøkelse. Jeg synes dette er interessant, og kjenner meg igjen i Thagaard sin forklaring om kjønnets posisjon i en relasjon. Jeg kan ikke vite i hvilken grad mitt kjønn har påvirket mine funn, og om elevene sa noe annet til meg enn de ville sagt til en mann. Jeg håper uansett at dette ikke har vært ”tungen på vektskålen” for mitt resultat, eller påvirket elevene til å si noe de egentlig ikke mener. Jeg følte at elevene var helt ærlige å åpne mot meg, og torde å si det de følte og mente under intervjuene. Dette knytter jeg opp mot spørsmålet omkring validiteten på arbeidet, om det er gyldig i forhold til den virkeligheten jeg har studert. Med disse spørsmålene problematiserer jeg også reliabiliteten til oppgaven min, noe som jeg føler er viktig for å se arbeidet jeg har gjort med et kritisk blikk, og vurdere om metodene jeg har brukt ville ført til det samme resultatet om noen andre utførte undersøkelsen. Har jeg utført undersøkelsen min på en tillitvekkende måte? Jeg føler selv jeg har hatt et åpent sinn og vært kritisk til eget arbeid gjennom hele prosessen, men jeg ser at det å skrive alene vil gi færre ”syn” på saken, og dermed kan jeg stå i fare for å miste viktige poeng og refleksjoner. Når jeg valgte å skrive alene var dette bevisst fra min side, og jeg har forsøkt å se ting fra flere vinkler og vurdere mitt eget arbeid. Jeg kan allikevel ikke se bort fra at om jeg hadde skrevet sammen med flere ville oppgaven kanskje sett annerledes ut, særlig fordi dette er en oppgave som ser på kjønn, og hadde vi vært flere av forskjellige kjønn som drøftet oppgaven ville kanskje andre meninger kommet fram. Jeg tror allikevel ikke at resultatet, det elevene fortalte meg, ville forandret seg nevneverdig, men hadde vi vært flere forskjellige som utførte intervjuene hadde forskjellene kanskje blitt større, og fokuset annerledes.

Kjønnsforskjeller er et tema man aldri kan si seg ”ferdig” med, det vil alltid være ting som spiller inn i den dynamiske helheten som gjør oss til mann og kvinne. Jeg tror at istedenfor å forsøke å gjøre kjønnene så like som mulig, bør vi heller se styrkene de forskjellige kjønnene

har og sammen utvikle et bedre fellesskap. Vi blir aldri like, så vi kan like godt forsøke å utnytte dette istedenfor å konkurrere med hverandre.

5.0 Avslutning

Oppgavens tema har vært kjønn og kjønnsforskjeller. Dette er et komplekst tema med mange meninger og synsvinkler, og det er umulig å gi ett svar på hvorvidt kjønn har noe å si for hvordan trafikklærere jobber med elevene sine. For hva spiller inn på hva kjønn er og hvilken atferd de forskjellige kjønnene har? Gjennom teoridelen min har jeg trukket fram en del biologiske, hormonelle, kulturelle og miljømessige forskjeller på kjønnene for å få en bedre forståelse for hva dette omhandler. Det er allikevel vanskelig å trekke fram noe som kan gjelde alle innefor samme kjønn, da vi som individer er svært forskjellige. I oppgaven har jeg snakket med seks elever for å få deres syn på dette gjennom forskjellige spørsmål i intervju. Elevene støtter opp omkring det faktum at person og personlige egenskaper er vel så viktige som kjønn, og de var mer opptatt av at læreren var rolig, faglig dyktig, skapte trygghet og et godt arbeidsmiljø – uavhengig av kjønn. Noen av elevene jeg snakket med trakk frem at det kan føles trygt for dem å ha en lærer av samme kjønn, noe som jo er en interessant fremstilling og noe å tenke på for oss som skal ut i yrket. Hvordan klarer vi å skape trygghet og tillit til begge kjønn? Ufordringene vi står ovenfor i yrket er mange, og jeg føler at gjennom denne studien har jeg klart å gi ett innblikk i hvordan noen av elevene ved HINT tenker, og hva de vektlegger for at læringen og miljøet skal bli godt og trygt. Når jeg valgte kvalitativ metode som arbeidsmetode var resultatet mitt en studie som forteller noe om enkeltmenneskers oppfatning av sin egen virkelighet. Denne oppgaven kan derfor ikke ses som ”svaret” på hva alle elever ved HINT mener om læreren sin og forskjeller på kjønn.

Litteraturliste

Bøker:

Grønmo, Sigmund. 2004. *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.

Lorentzen, Jørgen og Mølleisen, Wencke. 2006. *Kjønnsforskning: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Raaheim, Arild. 2011. *Læring og undervisning*. Bergen: Fagbokforlaget.

Thaagard, Tove. 2009. *Systematikk og innlevelse, en innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Tjora, Aksel. 2011. *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Elektroniske kilder:

Internettkilde 1: Søkemotor Bibsys HINT basen. Hentet fra: <http://www.hint.no/bibliotek> den 06.11.11

Internettkilde 2: Søkemotor Bibsys ASK Alle bibliotek. Hentet fra: <http://ask.bibsys.no/ask/action/stdsearch?kilde=biblio&bibkode=0> den 06.11.11

Internettkilde 3: Søkemotor Bibsys Brage. Hentet fra: http://brage.bibsys.no/hint/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_13652/browse?type=dateissued&submit_browse=Issue+Date den 04.02.12

Internettkilde 4: Søkemotor Google. Hentet fra: www.google.com den 23.02.12
http://www.google.no/#sclient=psy-ab&hl=no&source=hp&q=kjønnsforskjeller+trafikkklærere%3F&pbx=1&oq=kjønnsforskjeller+trafikkklærere%3F&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=3&gs_upl=279612956111330412121010111290129012-11110&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.,cf.osb&fp=76f19a81ca165d19&biw=1074&bih=603

Internettkilde 5: Søkemotor Google. Hentet fra: www.google.com den 23.02.12

http://www.google.no/#sclient=psy-ab&hl=no&source=hp&q=opplever+elever+kjønnsforskjeller+på+trafikklærere%3F&pbx=1&oq=opplever+elever+kjønnsforskjeller+på+trafikklærere%3F&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=3&gs_upl=21561233213127581212101010111569156915-11110&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.,cf.osb&fp=76f19a81ca165d19&biw=1074&bih=603

Internettkilde 6: Søkemotor Google. Hentet fra: www.google.com den 23.02.12

http://www.google.no/#sclient=psy-ab&hl=no&source=hp&q=opplevde+kjønnsforskjeller+blant+trafikklærere%3F&pbx=1&oq=opplevde+kjønnsforskjeller+blant+trafikklærere%3F&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=3&gs_upl=1279921129191141129599131310101012113211178014-1.7-11210&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.,cf.osb&fp=76f19a81ca165d19&biw=1074&bih=603

Internettkilde 7: Søkemotor Google. Henter fra: www.google.com den 24.02.12

<http://www.google.no/search?client=opera&rls=nb&q=spiral+motivasjon+og+mestring&sourceid=opera&ie=utf-8&oe=utf-8&channel=suggest>

Internettkilde 8: Søkemotor Google. Henter fra: www.google.com den 24.02.12

http://www.google.no/search?sclient=psy-ab&hl=no&client=opera&rls=nb&channel=suggest&biw=1074&bih=603&noj=1&source=hp&q=mestringsf%C3%B8lelse+og+motivasjon&oq=mestringsf%C3%B8lelse+og+motivasjon&aq=f&aqi=&aql=&gs_sm=3&gs_upl=1616712499010125376130130101610122012722114.9.112410

Internettkilde 9: Anne Moir og David Jessel. 1992. "Hjernen: den store forskjellen på mann og kvinne". Oslo: Huitfeldt. Hentet fra Bibsys HISTbasen, digitalt lastet ned fra link til Nasjonalbiblioteket Digital den 24.02.12:

http://www.nb.no/utlevering/contentview.jsf?&urn=URN:NBN:no-nb_digibok_2009032404063#&struct=DIV18

Intervjuguide

Vedlegg 1

Hei og velkommen! Kjeks og noe å drikke ☺

Spørsmål:

Hvordan ser du for deg den "ideelle" trafikklærer?

Hva er det viktigste de gjør?

Hvordan synes du læreren din stemmer overens med dette bildet?

Hvorfor/hvorfor ikke? Hva kunne vært annerledes?

Hva synes du om den første timen med læreren din?

Ble du godt mottatt?

Følte du deg trygg og komfortabel?

Fikk du informasjon om hva som skulle skje?

Etter hvert som dere er blitt kjent: Prater du og læreren din om andre ting enn trafikk og det dere øver på i bil?

Hva synes du om det?

Skjønner du alltid spørsmålene læreren stiller deg?

Hvis du spør om noe du lurer på, får du svar?

Er du fornøyd med svarene?

Er læreren noen gang streng og brå?

Kan læreren bli sint og stressa?

Får du ros og oppmuntring når noe går bra, eller når du prøver å lære deg nye ting?

Hvor stor del av timen blir brukt på teori/prat kontra praktisk øving?

Er du fornøyd med dette forholdet mellom teori og praksis?

Til slutt vil jeg spørre mer konkret om kjønn:

Tror du kjønn på læreren har noe å si for hvordan læreren gjør ting og for hvordan miljøet i bilen er?

Hvorfor?

Hva er i så fall forskjellene tror du?

Har du kjørt med andre lærere her på HINT?

Hvordan var det?

Følte du deg godt mottatt?

Ble du tatt på alvor?

Hvordan var fordelingen teori/praksis da?

Var det mann eller dame?

Er det noe annet du har lyst til å si om dette?

TAKK!

Info til deg som er med på intervju 😊

Først og fremst, takk for at du vil bli med å hjelpe meg med kandidatoppgaven min!
På HINT skal alle avgangselever skrive en oppgave, og jeg har valgt å se på hvor fornøyd dere som tar lappen her ved skolen er med læreren deres.

Jeg kommer til å ha et intervju med deg på ca 45 minutter, der jeg stiller en del spørsmål rundt hva du ønsker fra trafikklæreren din, hvor fornøyd du er med din lærer og hvor godt miljø læreren har klart å skape i bil. Intervjuet vil bli mer som en samtale der vi snakker sammen om din opplevelse av læreren din og opplæringa forøvrig.

Intervjuet vil bli tatt opp på bånd, men ingen av opplysningene som du gir meg vil kunne spores tilbake til deg. Jeg kommer til å anonymisere alt av opptak og tekst jeg lagrer. Deler av svarene vil bli skrevet ned i oppgaven min, men ditt navn vil bli erstattet med et annet. Trafikklæreren din vil heller ikke få tilgang på å se hva du har svart om hvor fornøyd du er med ham/henne.

Har du noen spørsmål er det bare å kontakte meg på mail eller telefon!

Mvh Emma Båtnes
Tlf: 41441479
Mail: esbatnes@gmail.com